SEPTEMBER-OKTOBER 2018
NR.140

Weliswaar.be

WELZIJNS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

DE ENKELBAND
Een humane straf?

Hulpverleners en mantelzorgers trekken aan hetzelfde zeel:
“WE MOETEN ELKAARS EXPERTISE ERKENNEN.”

DE ENKELBAND: STRAF ZONDER KETENS?

In 2017 kregen bijna 4.000 Vlamingen een enkelband. Elke dag staan er iets meer dan 1.000 mensen in Vlaanderen onder elektronisch toezicht. Maar hoe werkt dat precies, zo'n enkelband? En weegt elektronisch toezicht minder zwaar dan een effectieve gevangenisstraf, of niet?

In ons dossier spreken we met Bart (schuilnaam), die deel uitmaakt van het mobiele team van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. De plekken waar hij enkelbanden moet gaan plaatsen variëren van kraaknette villa's tot oude stacaravans. Soms ziet hij schrijnende toestanden, maar heel vaak wordt hij beleefd ontvangen, wanneer hij de dragers van de enkelbanden gaat uitleggen wanneer ze wel of niet hun huis mogen verlaten. "Geen enkele dag is hetzelfde", zegt Bart, "en dat is wat mijn job zo interessant maakt."

Tommy – collega van Bart – zorgt voor de monitoring van de geplaatste enkelbanden. Wie in voorhechtenis zit, mag zijn woonst enkel verlaten in het kader van het gerechtelijke onderzoek. Wie een straf van minder dan drie jaar kreeg, mag wel buiten volgens een vastgelegd uurrooster, om te werken of een job te zoeken. "Elk verhaal dat we aan de telefoon horen is verschillend. Soms moeten we

MANTELZORGERS EN HULPVERLENERS EENSGEZIND

Zowel mantelzorgers als professionele hulpverleners spelen een cruciale rol in de zorg voor de zorgbehoevende. De relatie tussen beiden kan dus maar beter goed zijn. Om die te versterken, ontwikkelde Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een instrument: *Samenspraak*.

ELEKTRONISCH TOEZICHT

Een enkelband is minder ingrijpend dan een gevangenisstraf. Kunnen we daarom meteen spreken van een humane straf? Medewerkers van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht en het afdelingshoofd van de Vlaamse justitiehuizen geven hun visie.

melden dat hun straf verlengd wordt en krijgen we lelijke woorden naar ons hoofd geslingerd. Anderzijds is het wel fijn als we het goede nieuws mogen brengen dat de enkelband af mag."

"Een enkelband is een humanere straf dan een verblijf in de gevangenis", zegt Hans Dominicus, afdelingshoofd van de Vlaamse justitiehuizen. Of iedereen dan in aanmerking moet komen voor een enkelband? De rechter beslist dat in elk individueel geval opnieuw, rekening houdend met alle elementen in het dossier. Dat is vaak een moeilijke beslissing. De enkelband is humaner, maar het is en blijft een echte straf: je kan niet zomaar gaan en staan waar je wil en dat heeft een impact op de gestrafte en zijn of haar omgeving. De economische, sociale en psychische gevolgen zijn meestal wel beperkter dan bij een gevangenisstraf, wat de kans op re-integratie in de maatschappij aanzienlijk verhoogt. Het aantal mensen met een enkelband zal in de toekomst waarschijnlijk nog stijgen, zoals de afgelopen jaren ook al het geval was. Al blijft in sommige gevallen een effectieve gevangenisstraf de enige optie.

Liesbeth Van Braeckel,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

INSPECTIEVERSLAGEN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

"Openbaarheid is voor ons een speerpunt", vertelt Murielle Van Imschoot van Zorginspectie. Iedereen mag inspectieverslagen inkijken. Waarom zou je dat doen? En hoe gaat zoiets in zijn werk?

DE STRIJD TEGEN ARMOEDE

Ons land biedt kansen voor iedereen. Wat gebeurt er als je die niet kan benutten? Ongelijkheid neemt toe, weet Bea Cantillon van het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck. Toch kunnen we daar iets doen en daar zit de zorgsector voor iets tussen.

LUISTER NAAR JONGEREN IN NOOD

Een op de vijf Vlaamse jongeren zit niet goed in zijn vel. Kamal Kharmach springt voor hen in de bres als peter van het project Warme William. Zijn raad: "Zeg niet 'praat erover', maar wel 'ik luister'."

Omslagillustratie Pieter Van Eenoge

Nieuw instrument versterkt relatie mantelzorgers en professionele zorgverleners

ERKEN MANTELZORGERS IN AL HUN ROLLEN

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto Bob Van Mol

In Vlaanderen wordt het merendeel van de zorg geboden door mantelzorgers: partners, kinderen, ouders, familie of vrienden. Maar ook professionele hulpverleners spelen een belangrijke rol. Om de relatie tussen mantelzorgers en professionals te versterken, werd het instrument *Samenspraak* ontwikkeld door het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Beeld het je even in: je partner is zwaar ziek en je zorgt voor hem of haar, als mantelzorger. Dat legt een zware druk op jullie levens. Om uitgerust aan de dag te beginnen, vinden jullie het fijn om uit te slapen. Maar de thuisverpleegkundige komt elke ochtend om zeven uur je partner verzorgen, dus dat is geen optie. Je zit met de situatie verveeld, maar durft het niet aan te kaarten, uit angst om de verpleegkundige tegen de borst te stoten. De hulp die je krijgt is onmisbaar, dus dat is belangrijker dan uitslapen.

Het is een perfect voorbeeld van de 'steunparadox' die onderzoekster **Benedicte De Koker** (HoGent) omschreef in haar doctoraat over de beleving van mantelzorgers in Vlaanderen. "Mantelzorgers hebben een zeer groot aandeel in de zorg. In thuissituaties zelfs tot 80%. De vermaatschappelijking van de zorg is een realiteit, maar heeft een belangrijke schaduwzijde: vier op de tien geregistreerde Vlaamse mantelzorgers voelen zich (zwaar) belast. Dat kan aanleiding geven tot depressie en andere problemen. Een heikele kwestie. Daarom moeten we niet alleen streven naar meer gedeelde zorg, maar ook naar een betere samenwerking tussen mantelzorgers en professionele zorgverleners."

Het is niet omdat er professionele hulp is, dat de belasting van mantelzorgers meteen verdwijnt: dat is precies die merkwaardige paradox. Daar zijn verschillende redenen voor, legt De Koker uit. "Mantelzorgers hebben een belangrijke coördinerende rol. Ze moeten constant afstemmen met verschillende professionals en inspelen op veranderingen in de zorgsituatie. Dat kan voor aardig wat stress zorgen. Bovendien blijft de drempel om professionele hulp te zoeken groot: mantelzorgers doen vaak zoveel mogelijk zelf. Dat heeft onder andere met familiale normen en waarden te maken. We vinden dat we zélf voor onze zorgbehoevende partner, ouder of kind moeten zorgen. Zeker oudere mantelzorgers lijden daaronder. Ze vinden dat ze falen en voelen zich zelfs schuldig als

> "Hulpverleners moeten erkennen dat mantelzorgers de situatie heel goed kunnen inschatten. Zij zijn vaak dag en nacht betrokken en kennen de gevoeligheden van de hulpvrager."

BENEDICTE DE KOKER, ONDERZOEKSTER HOGENT:
"Professionele hulpverleners kunnen spanningen wegnemen door zich in te laten met de leefwereld van mantelzorger en zorgbehoevende."

ze het niet langer alleen kunnen. Ze weten trouwens niet altijd op welke hulp ze recht hebben. Vlaanderen heeft een goed hulplandschap, maar het is nog te weinig bekend bij wie het nodig heeft. Daarnaast is er nog een belangrijke stressfactor: een vreemde in je huis toelaten. Het is niet fijn als dat om zeven uur 's ochtends gebeurt, zoals in het voorbeeld. Het is moeilijk om je huishouden en je privacy letterlijk en figuurlijk te ontsluiten voor een hulpverlener."

Erkenning

Een belangrijk pijnpunt dat vaak terugkeert bij mantelzorgers, is dat zij door professionals niet altijd even goed in al hun rollen worden erkend. "Dat kwam aan bod in een bevraging die we hebben gedaan in samenwerking met de Diensten voor Gezinszorg in Oost-Vlaanderen", vertelt De Koker. "Daaruit bleek dat mantelzorgers zich het meest gezien voelen in de rol van medecliënt. Dat is op zich een goede zaak, want het is belangrijk om niet alleen naar de noden en behoeften van de zorgvrager te kijken. Ook mantelzorgers verdienen genoeg ondersteuning. Daarnaast voelen ze zich enigszins erkend als mede-hulpverlener. De twee andere belangrijke rollen, die van 'expert' en 'naaste', krijgen minder bijval. Hulpverleners moeten erkennen dat mantelzorgers de situatie heel goed – soms zelfs het best – kunnen inschatten. Zij zijn vaak dag en nacht betrokken en kennen de gevoeligheden van de hulpvrager. Als hulpverlener mag je daar expliciet naar vragen, omdat de mantelzorgers zelf vaak enige schroom voelen om hun kennis te delen."

Naast 'expert' is er dus nog die rol als 'naaste'. Mantelzorgers hebben altijd een bepaalde band met de zorgvrager. Heel vaak zijn het partners, ouders of kinderen. "Als professional moet je voorbij de zorgende rol durven te kijken. Vraag wat de partners vroeger samen deden en hoe je dat nu zou kunnen ondersteunen. Soms kun je spanningen wegnemen, of ruggensteun bieden bij moeilijke beslissingen. Ik herinner me een ergotherapeute die een moeder en haar dochter ondersteunde. De dochter wilde voor de veiligheid een aantal aanpassingen doen, zoals het tapijt in de woonkamer verwijderen, de moeder ging niet akkoord. De ergotherapeute zei: 'Je mag kwaad zijn op mij, maar niet op je kinderen omdat het tapijt weg moet. Ik zeg dat het zo niet veilig is.' Voor de dochter was dat een enorme opluchting."

Tijdsdruk

In 2013 ontwikkelde De Koker met haar collega's van de HoGent al het instrument *Zicht op Mantelzorg*. "Dat is een leidraad

voor een-op-een-gesprekken tussen professionals en mantelzorgers, waarbij gepolst wordt naar de beleving van die laatsten. Hoe staan zij tegenover de zorgsituatie en hun eigen leefsituatie? Hoe is hun relatie met de cliënt en het netwerk? Er wordt tijd gemaakt voor een diepgaand gesprek. Dat instrument is intussen al ruim verspreid en bekend. We worden nog regelmatig gecontacteerd door organisaties die ermee aan de slag willen."

Professionals ervaren ook drempels, vertelt De Koker. "Tijdsdruk is een belangrijk struikelblok. In een proefproject, gesubsidieerd door de provincie Oost-Vlaanderen, werden hulpverleners van Diensten voor Gezinszorg een aantal uren vrijgesteld om diepgaande gesprekken te voeren met mantelzorgers. Het enthousiasme was zeer groot. Maar eenmaal het project afliep, was het moeilijk om het verder te zetten, omdat het toch wel intensief is en er te weinig tijd voor was. Dat is heel jammer. Hulpverleners hebben vanuit hun organisatie trouwens vaak geen mandaat om met mantelzorgers aan de slag te gaan, de focus ligt op de cliënt zelf. Dan is het natuurlijk moeilijk om dat toch te doen. Ten slotte ervaren veel hulpverleners ook wat schroom. Voor hen voelt het soms ongemakkelijk om in de privésfeer van mensen binnen te dringen en persoonlijke vragen te stellen aan de mantelzorger." Het is cruciaal dat de relatie met mantelzorgers in alle zorgopleidingen aan bod komt, stelt De Koker. "Binnen de HoGent besteden we al uitdrukkelijk aandacht aan het thema, maar het kan altijd beter. Eind juni hebben we, samen met andere hogescholen en het expertisecentrum Dementie, het handboek *Zorg voor Mantelzorg* gelanceerd. Hopelijk kunnen steeds meer opleidingen daarmee aan de slag."

"Ook voor hulpverleners voelt het soms ongemakkelijk om in de privésfeer van mensen binnen te dringen en persoonlijke vragen te stellen aan de mantelzorger."

Positieve benadering

Nu is er dus *Samenspraak*, het nieuwe instrument dat – in uitvoering van het mantelzorgplan van minister Jo Vandeurzen – werd ontwikkeld door het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin om de samenwerking tussen mantelzorgers, professionals én cliënten te verbeteren. "Het is de bedoeling om tot een optimaal samenspel tussen die drie partijen te komen", legt De Koker uit. "Wanneer gesprekken plaatsvinden, kan dat een goede leidraad zijn. Mantelzorgers kunnen het instrument bijvoorbeeld ook gebruiken om een multidisciplinair overleg voor te bereiden. Dat leunt aan bij nog een belangrijke rol die zij uitoefenen: die van coördinator. Zij moeten de zorgregie opnemen, maar hebben te weinig instrumenten om dit te doen. De *Samenspraak*-fiche kan hen daarbij helpen." Concreet komen op die fiche verschillende levensdomeinen aan bod, zoals het huishouden en de (toekomstige) zorg. "We hebben het bewust laagdrempelig gemaakt, zodat iedereen er in één oogopslag mee aan de slag kan. En we zijn uitgegaan van een positieve benadering: wat lukt wel goed, wat geeft mij kracht? Dat moet vooral een bekrachtigend effect op mantelzorgers hebben." Ook voor hulpverleners is dit een hele stap vooruit, aldus De Koker. "Zij krijgen dankzij het instrument een beter zicht op het totaalplaatje en kunnen zo de hulp beter afstemmen."

MARIANNE CLAEYS, MANTELZORGSTER MET 30 JAAR ERVARING:

"Ik heb vaak gedacht: had ik *Samenspraak* al maar toen mijn schoonvader vorig jaar naar een woonzorgcentrum verhuisde."

Samenspraak is het voorbije jaar uitgetest in tien zorgsituaties en de reacties waren zeer positief. "Mantelzorgers voelen zich meer gehoord. En ze voelen minder schroom om gevoelige thema's aan te snijden", vertelt De Koker. "Ook de professionals zijn er blij mee. Een van hen omschreef het als een echte *eyeopener*. Het geeft alle partijen een beter overzicht van de zorgsituatie. Al is het zeker niet de bedoeling om een zorgplan op te stellen. Daar bestaan voldoende andere instrumenten voor. Maar je krijgt wel makkelijker zicht op bepaalde hiaten of pijnpunten."

Toekomstige zorg

Marianne Claeys, zelf al ruim dertig jaar mantelzorger, was een van de testpersonen. Als voorzitter van Similes Regio Gent, een regionale vereniging voor familieleden en naaste betrokkenen van psychisch kwetsbare mensen, ijvert ze naar eigen zeggen al tien jaar voor een instrument als *Samenspraak*. "In Nederland bestaat zoiets al veel langer, eigenlijk lopen we in Vlaanderen een decennium achter. Ik ben zeer blij dat dit instrument nu ook bij ons beschikbaar is." De man van Marianne heeft een zware psychische kwetsbaarheid en zij moest dertig jaar geleden al stoppen met werken om voor hem te kunnen zorgen. "Ik heb aan den lijve ondervonden dat de relatie tussen mantelzorgers en professionele hulpverleners soms heel stroef loopt, zeker in de psychiatrie. Toen mijn man voor het eerst werd opgenomen, kregen zowel hij als ik geen enkele vorm van informatie. Hij kreeg enkel zware medicatie toegediend, niets anders. Bij de tweede opname stond ik erop om een gesprek te krijgen. Pas na lang aandringen mocht ik samen met hem naar de psycholoog. Nadien kwamen we gelukkig bij psychiaters en psychologen terecht die openstonden voor gesprekken met de partner van hun patiënt. Je moet zeer mondig zijn als mantelzorger. Voor mij was Similes vanaf het begin een goede uitlaatklep en het heeft me veel assertiever gemaakt. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Ik hoor zo vaak verhalen van ouders van wie het volwassen kind bijvoorbeeld wordt opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis en die totaal geen informatie krijgen. Laat staan dat er naar hun ervaringen wordt geluisterd."

Claeys was zeer enthousiast om de *Samenspraak*-fiche uit te testen. "Mijn man had net een nieuwe psycholoog. Eerst was zij niet enthousiast om ook met mij te praten, maar door het nieuwe instrument wilde ze het toch een kans geven. Ook mijn man had er aanvankelijk moeite mee om allerlei 'vanzelfsprekende' informatie in te vullen. Maar toen ik hem confronteerde met het hoofdstukje 'toekomstige zorg', ging hij toch twee keer nadenken. Wie zal er voor hem zorgen en alles regelen, als ik er op een dag niet meer ben? We hebben de fiche samen ingevuld en zijn tot een mooi en duidelijk resultaat gekomen. Ook de psychologe vond het heel interessant om samen in gesprek te gaan. Het is een goed instrument voor alle betrokkenen om weer min of meer door

JOHAN TOURNÉ, DIRECTEUR SAMANA VZW:
"Ik denk dat meer erkenning de draagkracht van mantelzorgers ten goede komt."

de bomen het bos te zien. Samen kom je, als evenwaardige partners, tot een overeenkomst waarin alle taken besproken en vastgelegd worden. Het gaf mij als mantelzorger duidelijkheid en rust. Bovendien is het voor veel situaties bruikbaar. Ik heb vaak gedacht: had ik de *Samenspraak*-fiche maar al toen mijn schoonvader vorig jaar werd opgenomen in het ziekenhuis en later naar een woonzorgcentrum verhuisde. Als mantelzorgers moesten we ons verhaal keer op keer vertellen, met de fiche had het makkelijker geweest."

Ook **Johan Tourné** van het Vlaams Mantelzorgplatform is enthousiast over *Samenspraak*. "Het klopt dat de behoeften van mantelzorgers vaak uit het oog worden verloren. Voor professionele zorgverleners staat de zorgvrager centraal, terwijl er ook voldoende oog moet zijn voor de draagkracht van de mantelzorgers. Als dat door zo'n fiche sterker in kaart wordt gebracht, kan ik dat alleen maar toejuichen. Wij horen vaak verhalen van mantelzorgers die het gevoel hebben dat hun kijk op de zaak – waarin toch heel wat expertise schuilt – te vaak wordt overgeslagen of te snel wordt behandeld. Terwijl zij een volwaardige plaats in het verhaal willen. Ik denk zelfs dat meer erkenning ook goed zou zijn voor de draagkracht van mantelzorgers. Als je voelt dat je de touwtjes mee in handen hebt, is het makkelijk om zware lasten te dragen."

›› Meer informatie?
Surf naar **www.mantelzorgers.be** en zoek naar trefwoord 'Samenspraak' om meer te lezen over de tool.

HET KIND IN VLAANDEREN

Met hun jaarlijkse publicatie *Het Kind in Vlaanderen* wil Kind en Gezin de maatschappelijke aandacht voor kinderen en hun kansen verhogen. Deze cijfers helpen evoluties in de leefsituatie van kinderen te monitoren.

8%

van de levend geboren kinderen wordt prematuur geboren. Dat wil zeggen: voor de 37ste week van de zwangerschap.

78%

van de kinderen krijgt vanaf het prille levensbegin uitsluitend borstvoeding. Het aantal kinderen dat 24 uur na de geboorte enkel borstvoeding krijgt, lag in 2017 0,04 % hoger dan in 2016.

- 5%

In 2017 daalde het aantal meldingen van kindermishandeling bij de Vertrouwenscentra Kindermishandeling met 5 %.

14%

van de kinderen in Vlaanderen wordt geboren in kansarmoede.

91%

van de kinderen leeft in een gezin met minstens één werkende ouder. 4% van de kinderen woont in een gezin waar niemand werkt.

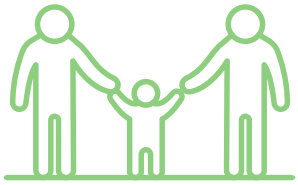

83%

van de kinderen groeit op in een tweeoudergezin, al varieert dat cijfer wel naargelang de leeftijd. Een eenoudergezin is in de meeste gevallen een alleenstaande moeder: 12% van de kinderen woont bij een alleenstaande moeder, 2% bij een alleenstaande vader.

(Bron: www.kindengezin.be)

Als ouders slachtoffer zijn

OUDERMISHANDELING STAAT CENTRAAL BIJ MOEDIGE MOEDERS

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto Bob Van Mol

Family Justice Centers (FJC) helpen mensen die te maken krijgen met geweld in hun gezin. *Weliswaar* trok naar het FJC Mechelen, dat onlangs startte met de lotgenotengroep *Moedige Moeders*.

Lydia* heeft een drugsverslaafde zoon van 27 die haar bedreigde en sinds april geen teken van leven meer gaf. **Marjan*** heeft een 17-jarige zoon die verslaafd is aan alcohol en drugs en het gezin terroriseert.

"Ruben* was altijd al lastig", zegt Marjan. "Als peuter had hij het al moeilijk met grenzen en gezag. Zijn vader en ik gingen uit elkaar en toen hij twaalf was begonnen de problemen. Zijn vader, naar wie Ruben enorm opkeek, wilde zo weinig mogelijk met onze twee zonen te maken hebben. Als hij mij zag, kleineerde hij mij in het bijzijn van de kinderen. Ruben kopieerde dat gedrag."

"Tom* was anders", zegt Lydia. "Ook ik was alleenstaand, maar Tom was een lieve jongen. Hij was rustig en begon pas uit te gaan op zijn zestiende, maar hij raakte verslaafd aan coke. Eerst had hij een job, maar na een tijd werd hij ontslagen. Vanaf toen zag hij mij als een geldkoe."

"Een van de laatste keren dat ik Tom zag, dwong hij mij in mijn auto. 'Afdokken gij', zei hij toen. 'Naar de bank.' Ik haalde 500 euro af, alles wat er nog op mijn rekening stond. Een paar dagen later vond ik een wapen in mijn huis. Ik gaf hem aan bij de politie en laat hem sindsdien niet meer binnen. 's Avonds zit ik vaak in het donker, zodat hij niet weet dat ik thuis ben als hij aan de deur zou staan. Ik leef in angst: enerzijds voor het moment dat hij aan de deur zal staan, anderzijds dat het slecht met hem afloopt."

LEEN MUYLKENS, FAMILY JUSTICE CENTER MECHELEN:
"Moeders doen bij het FJC één keer hun verhaal. Wij brengen dan de verschillende hulpverleningsdiensten samen rond de tafel."

Ruben is thuis agressief. "Hij kan als een wilde tekeer gaan", vertelt Marjan. "Dan slaat hij om zich heen en stampt gaten in de muren. Hij slaapt ook nauwelijks. Ik barricadeer mijn slaapkamerdeur om zelf te kunnen slapen. Hij dealt wiet op school en komt soms drie weken niet naar huis."

Andere toekomst

"Ik moest op mijn achttiende gaan werken in de fabriek", zegt Marjan. "Ik wil mijn kinderen zo graag een andere toekomst geven. Maar ik word bij de schooldirectie geroepen omdat mijn zoon drugs verkoopt, of omdat hij niet komt opdagen."

Onderneemt de school dan geen actie?

"Scholen voeren psychologische gesprekken met Ruben, maar daar houdt het op", zegt Marjan. "Ik krijg altijd te horen dat ik

MAMA LYDIA:
"Ik leef in angst: enerzijds voor het moment dat hij aan de deur zal staan, anderzijds dat het slecht met hem afloopt."

te streng ben: omdat ik niet wil dat hij in huis rookt, omdat ik wil dat mijn minderjarig kind door de week om tien uur thuis is. Bij hulpverlening draait het vaak alleen om de kinderen. Bij *Moedige Moeders* werd ik zelf eindelijk eens gehoord. Voor het eerst ging het ook over mij."

Lydia voelt zich schuldig. "Ik was misschien niet streng genoeg, misschien wilde ik zijn problemen niet zien. Maar ik deed wat ik dacht dat goed was. Ik zie mijn kinderen heel graag. Nog steeds, ondanks alle ellende. Als Tom mij zou bellen vanuit de afkickkliniek, ben ik de eerste die daar zal staan."

"Weet je wat erg is?" vraagt Marjan. "Dat ik droom van een toekomst zonder Ruben. *(krijgt het moeilijk, n.v.d.r.)* Ik voel mij daar enorm schuldig over, maar ik kijk uit naar het moment dat er weer rust komt en we verder kunnen met ons leven."

Eén op de tien gezinnen

"Oudermishandeling zien we vaak", zegt **Leen Muylkens**, medewerker van het Family Justice Center in Mechelen. 14% van alle aanmeldingen gaan over ouders die geweld ervaren van hun kinderen." Experts schatten dat een op de tien gezinnen ermee te maken krijgt.

"Vaak gaat het over alleenstaande moeders en hun (bijna) volwassen zonen, die meestal nog thuis wonen en problemen hebben met drugs", vervolgt Muylkens. "Daarom richtten we de lotgenotengroep *Moedige Moeders* op. Zo kunnen we deze vrouwen niet alleen tips geven, maar hen ook met elkaar in contact brengen, zodat ze van elkaar kunnen leren."

"Moeders zijn vaak slachtoffer van hun goede bedoelingen."

"Mensen hebben het vooral nodig om gehoord te worden. Deze moeders maken heftige dingen mee en kampen met schuldgevoelens. Ze worden vaak slachtoffer van hun goede bedoelingen. Hulpverlening draait begrijpelijk vaak om de kinderen, maar wij wilden met Moedige Moeders de vrouwen centraal stellen. De reacties waren heel positief. Daarom plannen we in het najaar nieuwe sessies."

Family Justice Centers in Vlaanderen

"Een Family Justice Center biedt zelf geen hulpverlening", zegt Muylkens. "Wij coördineren: gezinnen die te maken hebben met intrafamiliaal geweld moeten bij ons één keer hun verhaal doen. Daarna brengen we verschillende hulpverleningsdiensten (OCMW, scholen, CLB, politie, justitie) samen rond de tafel om deze gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen."

Vlaanderen telt intussen vier Family Justice Centers: in Antwerpen, Hasselt, Turnhout en Mechelen. FJC Mechelen bestaat sinds mei een jaar. FJC Antwerpen was in ons land pionier en bestaat sinds 2012.

** Lydia, Marjan, Tom en Ruben zijn schuilnamen.*

›› Lees het volledige interview op **weliswaar.be**

WEGWIJZERS IN BEROEPSGEHEIM

Heeft mijn administratief medewerker beroepsgeheim? Kunnen mijn collega's gegevens delen op een cliëntoverleg? Wanneer moet ik iets melden aan het parket? Deze vragen leven in het werkveld. Tegelijkertijd beweegt er veel als het om informatiedeling gaat, zowel wetgevend als op het terrein.

Het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) en het Instituut voor Sociaal Recht van de KU Leuven ontwikkelden in opdracht van het Departement WVG vijf wegwijzers die jou kunnen helpen om de juiste richting te vinden in de omgang met vertrouwelijke gegevens en beroepsgeheim:

- ⇨ Beroepen in de grijze zone: wanneer ben ik gebonden aan het beroepsgeheim?
- ⇨ Beroepsgeheim en discretieplicht: wat is het verschil? En hoe verhouden ze zich?
- ⇨ Samenwerking in de hulpverlening: kan ik wel samenwerken als ik gebonden ben aan het beroepsgeheim?
- ⇨ Meldrechten en meldplichten: wanneer kan, mag of moet ik iets melden aan politie of parket?
- ⇨ Casusoverleg: politie, justitie en hulpverlening samen aan tafel. Wanneer kan het?

›› De wegwijzers zijn te vinden op **www.law.kuleuven.be/isr/beroepsgeheim**

PROJECT OVER PARTICIPATIEVE KUNST UIT BORGERHOUT WINT ARMOEDEPRIJS

Het project *KUZO* van de Antwerpse vzw Sering wint dit jaar de Prijs Armoede Uitsluiten. Sering laat zien dat armoedebestrijding niet enkel door welzijnsorganisaties opgenomen wordt, maar dat de kunst- en cultuursector ook de stem van mensen in armoede kan helpen versterken.

KUZO vertrekt van het idee dat wanneer je kansengroepen in een omgeving zet waar ze hun creativiteit de vrije loop mogen laten, ze door kunst hun talenten zullen ontdekken en zichzelf zullen ontplooien. Ze maken het verhaal in de krant en achter de statistieken duidelijk. De werkwijze is gericht op inspraak en participatie. In creatieve ateliers maken de deelnemers het hele jaar door maatschappelijk relevante thema's voor de stad en haar bewoners bespreekbaar. Thema's zoals opvoeding, uitsluiting en eenzaamheid, zorg voor elkaar, polarisatie, radicalisering, homofobie, schuldenproblematiek, criminaliteit, (huiselijk) geweld, integratie/acceptatie of vluchtelingen. Spelenderwijs onderzoeken ze onderwerpen die hun levens beïnvloeden en die verandering vragen. De resultaten worden op gezette tijden verwerkt tot theater dat als motor kan dienen voor publiek debat.

›› **www.sering.be**

OPROEP: SCRIPTIEPRIJS ONLINEHULP

De Vlaamse Scriptieprijs Onlinehulp wil de ontwikkeling, verzameling en verspreiding van kennis over onlinehulpverlening voor welzijn en gezondheid in Vlaanderen stimuleren. Alle onderwerpen die te maken hebben met onlinehulpverlening of blended hulp voor welzijn en gezondheid komen in aanmerking. Het bachelor- of masterproject moet in het academiejaar 2017-2018 een minimale beoordeling van 14 op 20 gekregen hebben en moet onlinehulp als hoofdonderwerp hebben. Specifieker gaat het om onlinehulp voor welzijn en gezondheid in deze sectoren: het algemeen welzijnswerk, de bijzondere jeugdbijstand, de centra voor leerlingenbegeleiding, de geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg, gezondheidspromotie, de sector kind en gezin, opvoedingsondersteuning, de sector personen met een beperking, thuiszorg of woonzorgcentra.

›› Indienen kan tot 19 oktober 12 uur **via www.flanderscare.be**

DOSSIER
DE ENKELBAND: EEN HUMANE STRAF?

In 2017 kregen bijna 4.000 Vlamingen een enkelband. Elke dag staan er iets meer dan 1.000 mensen in Vlaanderen onder elektronisch toezicht. Met een enkelband is de kans groter dat gestraften zich beter integreren in de maatschappij. De economische, emotionele, sociale en psychische gevolgen zijn ook beperkter dan bij een gevangenisstraf. Hoe gaat elektronisch toezicht precies in zijn werk? En hoe zwaar weegt zo'n straf?

Op pad met de mobiele eenheid van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht

"VAN CHIQUE VILLA'S TOT CARAVANS: ENKELBANDEN VIND JE OVERAL"

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto Bob Van Mol

De medewerkers van de mobiele eenheid van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) zijn elke dag onderweg om enkelbanden aan te brengen of los te maken. Dat doen ze volgens nauwkeurige instructies bij mensen die onder elektronisch toezicht staan en om technische problemen op te lossen. *Weliswaar* trekt er een dag op uit met Bart* (27), die met 4,5 dienstjaren bijna tot de *anciens* behoort.

Bart is meestal alleen op pad. Dat vindt hij het grootste voordeel van zijn job, vertelt hij wanneer we van Brussel naar Limburg rijden. "Ik heb veel vrijheid, het voelt een beetje alsof ik mijn eigen baas ben. Ik ben de hele dag op de baan, in mijn eigen wereld, en ik kom overal: van gigantische villa's tot verloederde caravans."

Hoewel Bart absoluut geen doetje lijkt en in het verleden judo, taekwondo en krav maga *(close combat)* beoefende, is hij af en toe weleens bang. "Ik krijg soms te maken met agressie. Zo installeerde ik ooit een enkelband bij een vrouw. Haar familie was talrijk aanwezig en kreeg het tijdens de installatie enorm lastig. Ze dreigden ermee om mij of een van mijn collega's neer te steken bij een volgend bezoek."

Zulke zaken meld ik natuurlijk aan mijn directie. Bij agressieve personen zijn we extra voorzichtig. Dan gebeurt de installatie bijvoorbeeld door twee collega's. We krijgen ook geregeld opleidingen over hoe we moeten omgaan met agressie en weerstand, of over hoe we klantgericht kunnen communiceren. Maar vaak gaat het ook wel vlot. 95% van de installaties verloopt zonder problemen."

> "95% van de installaties van enkelbanden verloopt zonder problemen."

Een villa in het groen

Bart belt aan bij chique Limburgse villa. Een beleefde veertiger opent de deur en geeft ons een hand. Hij weet waarvoor we komen.

De woonkamer is ruim en licht, op tafel staan orchideeën in volle bloei. "Dit is de bewakingsbox", zegt Bart en wijst naar een toestel met een telefoon en een modem. "Die vangt radiosignalen op wanneer u de woning verlaat. Als u buiten uw uurrooster toch naar buiten gaat of als er problemen zijn, nemen mijn collega's contact met u op. Met deze box bent u dag en nacht bereikbaar." De man knikt.

Zijn uurrooster laat hem toe te gaan werken, daarbuiten mag hij vier uur zijn huis verlaten voor boodschappen of vrije tijd. Bart wijst naar de grote, perfect onderhouden tuin. "Op de uren dat u binnen moet zijn, mag u niet in de tuin." De man knikt opnieuw. Hij was al op de hoogte.

Bart informeert de man over hoe de box verder precies werkt. Om de installatie te testen, moet hij met zijn enkelband in de verste hoeken van alle kamers van de

woning gaan staan. Op die manier kan Bart bepalen hoe ver hij zich van de modem mag begeven.

Intussen komt een vrouw de keuken binnen met boodschappen. “Ik woonde in het buitenland”, zegt de man. “Ik ben nu tijdelijk ingetrokken bij mijn ouders.” Zijn moeder glimlacht beleefd.

Hoe zijn ouders met zijn straf omgaan? “Ze hebben begrip voor mijn situatie”, zegt hij. “Ze doen niet moeilijk. Ik krijg voor het eerst een enkelband. Ik moet hem één maand dragen. Ik heb vrede met deze straf en ik heb spijt van mijn daden. Al vind ik dat ik toch zwaar gestraft wordt, want ik heb geen crimineel verleden.”

“De komende maand ga ik vooral lezen, misschien wat meer sporten”, vervolgt hij als Bart klaar is. “Voor de rest ga ik zoals anders naar mijn werk. Mijn baas is op de hoogte. Ik ga nu mijn straf uitzitten, ik heb geen plannen. Ik zie wel wat de toekomst brengt.”

“Als ik koffie krijg aangeboden, weiger ik die altijd. Ik ben constant op mijn hoede.”

Uiterst voorzichtig

“Normaal gezien geef ik mensen geen hand”, zegt Bart als we weer in de auto zitten. “Niet om onbeleefd te zijn, maar sommige mensen zijn een open boek. Die vertellen dan soms dat ze syfilis of tbc of zo hebben. Ik krijg ook regelmatig koffie aangeboden, maar die weiger ik altijd. Ik ben constant op mijn hoede.”

“Ik ga nooit met mijn rug naar de mensen toe staan. En hoewel ik een grote hondenliefhebber ben, wil ik geen grote honden om me heen. Ook slangen, schorpioenen en vogelspinnen moeten van mij achter glas. Want mensen proberen ons op die manier soms schrik aan te jagen.”

Het ergste dat Bart ooit meemaakte? “We zien soms schrijnende toestanden. Ik vind het altijd verschrikkelijk als daar kinderen bij betrokken zijn. Ik zag ooit een klein kind in een heel smerig huis spelen met de uitwerpselen van een hond. Van deze job word je op een bepaalde manier wel hard, maar van zoiets breekt mijn hart. Zo’n zaken meld ik aan de directie, die zorgt voor de verdere afhandeling. Dan kan bijvoorbeeld de sociale eenheid ingeschakeld worden, zodat er bijstand komt.”

“Maar het is natuurlijk niet alleen maar kommer en kwel. We maken ook leuke

dingen mee. Ik kom regelmatig in kraaknette huizen en word vaak beleefd ontvangen. Meestal weet ik niet welke misdrijven of feiten de mensen die ik ontmoet pleegden, tenzij ze het mij spontaan zelf vertellen."

Uit de gevangenis

We stoppen in een rustige straat. Bij een arbeiderswoning blaft een herdershond. "Hier moeten we zijn", zegt Bart. Een vrouw van in de zeventig komt de tuin in. "Zijn jullie bang van honden?" Bart schudt zijn hoofd. "Maar ik wil wel dat u die hond bijhoudt."

"Ik heb spijt van mijn daden. Ik heb mijn straf bijna uitgezeten en wil mijn ouders rust gunnen. Ze hebben al genoeg meegemaakt."

Binnen wacht een veertiger, die verschillende keren in de Hasseltse gevangenis zat. De laatste keer zat hij er 2,5 jaar. Nu is hij aan het einde van zijn straf en krijgt hij voor het eerst een enkelband. Omdat hij geen job heeft, krijgt hij het standaard uurrooster en mag hij zijn woning enkel verlaten tussen 8 en 12 uur. "Ik vind deze straf wel oké", zegt hij. "Ik heb de gevangenis meegemaakt, ik kan me makkelijk aanpassen." Hij aait de hond, die niet van zijn zijde wijkt en zich braaf naast hem neervlijt.

"In het verleden had ik problemen met drugs. Nu ben ik eerder een weekendgebruiker", zegt hij. "Geen heroïne of zo, alleen soft- en partydrugs. En af en toe een joint."

Bart heeft intussen problemen met de installatie. Hij haalt een andere box uit de auto en test de installatie. De moeder van de man komt de keuken uit en wijst naar de machine. "Dit geeft toch geen problemen met de pacemaker van mijn man?" Bart stelt haar gerust. "Maar je raakt deze box best niet aan. Ook niet om ze af te stoffen. Als er iets mis is met het toestel, krijgen wij daar onmiddellijk bericht van."

"Ik ga wat klussen in huis nu ik thuis zit", zegt de man als we klaar zijn. "Verder wil ik alleen met de hond gaan wandelen, anders wordt ze veel te dik. Over 30 dagen mag mijn enkelband er weer af. Dan ga ik op zoek naar werk." Als Bart hem zegt dat hij met een enkelband ook mag werken, schudt hij zijn hoofd. "Dan start ik al met problemen. In het verleden was ik lasser, ik werkte aan zware constructies. Ik wil terug beginnen met een schone lei."

Ook Bart heeft verstand van lassen, hij studeerde metaalbewerking. "Waar je veel geld mee kan verdienen als lasser", zegt hij, "zijn boorplatformen." De man lacht. "Ja, da's waar. Of werken aan grote constructies in Saoedi-Arabië. Werken, eten en slapen. Op zich is dat

niet zoveel anders dan het leven van een werkmens hier."

"Ik heb spijt van mijn daden", zegt hij als we vertrekken. "Ik heb mijn straf bijna uitgezeten en wil mijn ouders rust gunnen. Ze hebben al genoeg meegemaakt." Hij geeft ons een hand. We wensen hem succes.

100% spijt

Als we aanbellen bij onze laatste stop opent een meisje van ongeveer vijftien de deur. Haar broer, die vijf maanden in de gevangenis zat en die dag een enkelband krijgt, is in zijn kamer. We wachten tien minuten tot hij verschijnt. Hoewel de collega's van Bart een afspraak maakten voor de installatie van zijn enkelband, heeft hij in eerste instantie geen idee waarvoor we komen. Zijn ogen staan wazig, hij lijkt onder invloed.

Op de vraag of de man zijn identiteitskaart kan tonen, haalt hij zijn schouders op. "Die vind ik niet meer." Bart vertelt dat hij dan vandaag nog, zo snel mogelijk, naar de gevangenis moet voor vingerafdrukken, zodat hij toch geïdentificeerd wordt.

"Je hoeft niet zenuwachtig te zijn", zegt Bart als hij de enkelband aanbrengt op het trillende been van de man. "Sorry mijnheer," antwoordt hij beleefd, "ik nam juist medicatie". Bart stelt hem op zijn gemak. "Rustig maar. Zenuwen zijn nergens voor nodig."

Bart controleert de enkelband met de man in alle ruimtes van het huis. De tafel in de woonkamer ligt bezaaid met schoolboeken en markeerstiften. Het zusje van de man zit midden in de examens.

"Het is de eerste keer dat ik een enkelband krijg", zegt de man als Bart klaar is. "Mijn straf zou eindigen in 2020, maar ik heb eigenlijk geen idee hoe lang ik een enkelband moet dragen." Bart omcirkelt het telefoonnummer van zijn collega's bij het VCET. "Hier kan je naar bellen als je vragen hebt." De man heeft spijt van zijn daden. "100% spijt", benadrukt hij.

"Hoe geraak ik nu in de gevangenis?" vraagt hij wanneer we vertrekken. "Ik heb geen vervoer." "De gevangenis ligt op drie kilometer van hier", antwoordt Bart. Te voet is dat een half uur." Wanneer we wegrijden, wandelt de man het huis uit. Naar de gevangenis, veronderstellen we. "De directie van het VCET volgt nu nauwkeurig op of mijnheer effectief vingerafdrukken laat nemen", zegt Bart.

Elke dag is anders

Of Bart zelf een grote voorstander is van elektronisch toezicht? "Met een enkelband kan een aantal gestraften zich zeker beter integreren in de maatschappij. Mensen kunnen hun straf zo uitzitten met hun familie en kinderen om zich heen, ze kunnen weer gaan werken en zich nuttig voelen."

"Geen enkele dag is hetzelfde, dat vind ik zo leuk aan mijn werk", zegt Bart als we afscheid nemen. "Ik ben niet gemaakt voor een bureaujob. Ik heb wel een uitlaatklep nodig, daarom sport ik veel. Ons team is heel hecht, mijn collega's en ik praten veel over de dingen die we meemaken. En elke vrijdag gaan we na het werk samen iets drinken. We kunnen allemaal bij elkaar terecht."

**Bart is een schuilnaam.*

Achter de schermen bij het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht

"ELKE TELEFOON DIE WIJ KRIJGEN,

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto Bob Van Mol

Het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) volgt mensen op die onder elektronisch toezicht worden geplaatst en een enkelband moeten dragen. Hoe gaat dat precies in zijn werk? *Weliswaar* sprak met Tommy Thienpont. Hij zorgt al dertien jaar voor de monitoring van mensen met een enkelband.

"Mijn collega's en ik zorgen voor de opvolging van alarmen", vertelt **Tommy**. "Mensen onder elektronisch toezicht hebben een uurrooster waaraan ze zich moeten houden, en wij volgen dat op. Het uurrooster hangt af van de veroordeling: mensen in voorhechtenis staan bijvoorbeeld onder gps-toezicht. Dat betekent dat zij hun woning niet mogen verlaten, tenzij ze in het kader van het gerechtelijk onderzoek naar de raadkamer moeten, of voor een politieverhoor. Wij volgen hen dan op via het gps-signaal."

"Mensen die veroordeeld worden tot een straf van minder dan drie jaar mogen hun woning volgens het standaard uurrooster tussen 8 en 12 uur wel verlaten, bijvoorbeeld om werk te zoeken of om boodschappen te doen. Wij kunnen dat uurrooster wijzigen als dat nodig zou zijn voor hun job, of omwille van andere gegronde redenen. Wie veroordeeld is tot een straf van meer dan drie jaar en een enkelband draagt, stelt samen met een justitieassistent een uurrooster op. Daarin wordt vastgelegd op welke uren de woning verlaten kan worden om te gaan werken of om te sporten."

"De mobiele eenheid die de enkelbanden bevestigt, installeert een modem in het huis van de veroordeelde. Zij maken ook een plattegrondplan van de woning en bepalen hoe ver de persoon die de enkelband draagt zich van de modem mag verplaatsen. Deze modem geeft ons een signaal wanneer veroordeelden zich niet aan de afspraken houden. In dat geval nemen wij contact op met de persoon die de enkelband draagt om te bekijken wat er fout loopt. Dat verhaal analyseren we met de objectieve elementen uit ons controlesysteem en deze informatie leggen we voor aan de directie, die beslist of de politie wordt ingeschakeld en de 'justitiabele' geseind wordt."

Moeilijke telefoons

"Onze job is heel gevarieerd en uniek", vervolgt Tommy. "Elke dag, elke telefoon die wij krijgen, is verschillend. Momenteel staan er ongeveer duizend mensen onder elektronisch toezicht; we hebben veel contact met mensen en horen heel veel

"Wanneer we mensen slecht nieuws moeten brengen, worden we weleens uitgescholden."

IS ANDERS”

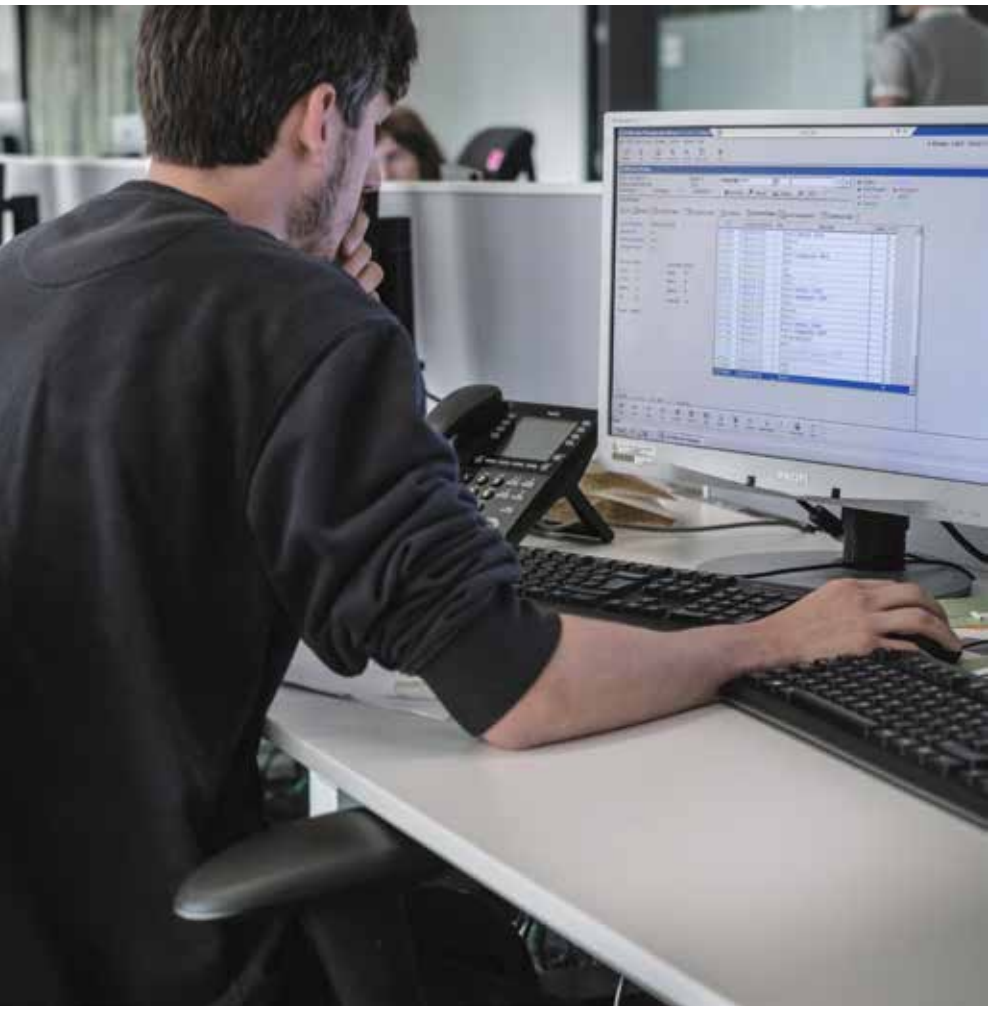

TOMMY THIENPONT MONITORT AL DERTIEN JAAR MENSEN MET EEN ENKELBAND:

“Soms mogen we goed nieuws brengen en mensen zeggen dat ze hun enkelband mogen afdoen. ‘Nu al?’ vragen ze dan. ‘Ik was net zo goed bezig *(lacht)*!’”

verschillende verhalen. Soms mogen we goed nieuws brengen, wanneer we mensen bijvoorbeeld mogen vertellen dat ze hun enkelband niet meer moeten dragen. ‘Nu al?’ vragen die dan. ‘Ik was juist zo goed bezig *(lacht)*!’”

“Maar we maken ook minder fijne dingen mee. Soms bellen we met mensen die geseind staan en meegenomen worden door de politie. In zo’n geval gebeurt het dat we kinderen horen op de achtergrond. Dat is pijnlijk. We zien veel probleemsituaties: wat met de kinderen, met de huisdieren van die mensen? En we brengen ook geregeld slecht nieuws: wanneer mensen hun straf verlengd wordt, worden wij weleens uitgescholden.”

“We moeten ook regelmatig bellen met anderstaligen. Het is niet gemakkelijk om via de telefoon te communiceren met mensen die alleen Pools, Turks of Roemeens spreken. Het VCET kan in principe beroep doen op een tolkendienst, maar in *real time* is dat technisch niet haalbaar. We moeten soms met handen en voeten iets uitleggen.”

Werken in shiften

“Mijn collega’s en ik werken in een continusysteem de klok rond, zeven dagen op zeven. We hebben een vroege shift van 6 tot 14 uur, een dagshift van 8 tot 16 uur, een late shift van 14 tot 22 uur en een nachtshift van 22 tot 6 uur. Daarnaast hebben we op weekdagen een nachtpermanentie, tijdens het weekend is er 48 uur permanentie. We werken met 23 collega’s op de dienst monitoring. Om de week wisselen we van shift en naargelang de noden en behoeften wordt er een jaarplanning opgemaakt.”

“Begin dit jaar verhuisden we naar een nieuwe locatie, omdat het huurcontract van onze vorige locatie afliep. De nieuwe locatie is moderner en aangenamer, en we werken dichter bij het station. Dat is handig, gezien de uren waarop we werken.”

In 2017 kregen meer dan 3.800 mensen een enkelband

“Elektronisch toezicht kan heel zwaar wegen”

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto Bob van Mol

Elke dag staan er iets meer dan 1.000 personen in Vlaanderen onder elektronisch toezicht. Dat aantal schommelt, omdat er dagelijks nieuwe mensen een enkelband krijgen en anderen hun straf beëindigen. *Weliswaar* sprak met Hans Dominicus, afdelingshoofd van de Vlaamse justitiehuizen.

“Ons land startte eind jaren 90 met elektronisch toezicht. Toen was het vooral een overgangsmaatregel om mensen die een deel van hun gevangenisstraf uitzaten beter te integreren in de maatschappij. In 2000 kwam er een Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht binnen het gevangeniswezen, later werd dat centrum gesplitst in het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) en het Franstalige Centre de Surveillance Électronique (CSE). Sinds 2015 valt het VCET net zoals de justitiehuizen onder het Vlaamse Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.”

Het aantal mensen met een enkelband steeg de afgelopen jaren en zal in de toekomst wellicht nog stijgen. “Sinds 2016 kan een rechter elektronisch toezicht opleggen als autonome straf en er is momenteel ook beleidsmatig nog meer aandacht voor gemeenschapsgerichte straffen, waaronder elektronisch toezicht.”

HANS DOMINICUS, AFDELINGSHOOFD VAN DE VLAAMSE JUSTITIEHUIZEN:

“Met elektronisch toezicht is de kans op re-integratie veel hoger en de kans op strafschade beperkter.”

Elke straf heeft gevolgen

“Een enkelband is een humanere straf dan een verblijf in de gevangenis, al beleeft iedereen een straf natuurlijk anders. Je mag elektronisch toezicht niet onderschatten: elke straf heeft gevolgen. Wie een enkelband draagt kan wel gaan werken en kan zijn straf vrij discreet ondergaan, maar deze mensen moeten zich strikt houden aan een uurrooster, ze kunnen niet zomaar gaan en staan waar ze willen. Hun gezin wordt ook belast; elke straf heeft gevolgen voor de omgeving. Elektronisch toezicht kan heel zwaar wegen. Maar de kans op re-integratie is veel hoger en de kans op strafschade is beperkter.”

Moet iedereen de kans krijgen om zijn straf uit te zitten met een enkelband? “Magistraten beschikken over uitgebreide info om voor ieder individu de juiste keuze te maken. Dit hangt van meerdere factoren af en is voor een rechter dikwijls een moeilijke beslissing. Een aantal mensen is geschikt voor een enkelband met de daarbij horende opvolging. Anderen hebben meer baat bij intense begeleiding. En voor sommigen is een effectieve gevangenisstraf de enige optie. Er moet rekening worden gehouden met alle elementen van een zaak om de juiste beslissing te kunnen nemen.”

›› Lees het volledige interview op **weliswaar.be**

JE MEDISCHE GEGEVENS IN EEN MUISKLIK

Stel je voor, je krijgt slecht nieuws van je huisarts. Je uitstrijkje was verdacht en je moet verder onderzocht worden voor baarmoederhalskanker. De uitleg die volgt heb je maar half gehoord. Overmand door een gevoel van paniek kom je thuis en probeer je je te herinneren wat de dokter nu precies heeft gezegd. Je zet een kopje thee en je probeert rustiger te worden. Je neemt je laptop en je logt in op *MyHealthViewer*, het digitale systeem waarop je je medische gegevens kan inkijken. Alleen jij en je arts hebben hier toegang toe. Jij kan erbij via je eID of, nog handiger, via de app Itsme op je smartphone. Je leest de samenvatting van je medisch dossier van je huisarts. Daar staat in enkele zinnen de precieze uitslag van je uitstrijkje en de afgesproken opvolging.

Nu herinner je je het gesprek opnieuw, alleen begrijp je het medisch jargon niet helemaal, dus klik je door naar de pagina over baarmoederhalskanker op de website Gezondheid-en-Wetenschap, die aan jouw dossier gelinkt is in *MyHealthViewer*. Daar lees je in lekentaal wat een afwijkend uitstrijkje betekent en wat er nu precies moet gebeuren. Op Gezondheid en Wetenschap vind je ook betrouwbare informatie over baarmoederhalskanker, de diagnose, de behandeling en de prognose. Maar je mist de moed om dat grondig te lezen. Daarom klik je op de printversie en druk je de pagina's af. Die zal je straks aan je beste vriendin geven die op bezoek komt, zodat zij je kan verzekeren of je dit overleeft of niet.

Dit is geen fictie, maar de nieuwe realiteit. Het Vlaamse digitale platform *MyHealthViewer* is gelanceerd. Via dit platform link je door naar allerhande persoonlijke informatie, waaronder de digitale samenvatting van je dossier bij de huisarts. Om deze samenvattingen te mogen maken en ze online te kunnen zetten, heeft je huisarts jouw expliciete toestemming nodig, anders gebeurt dit vooralsnog niet. Over de beveiliging van het platform en jouw medisch dossier mag je op beide oren slapen: niemand kan erbij tenzij jijzelf en de zorgverleners met wie je een therapeutische relatie hebt. Heeft je huisarts je hierover nog niet geïnformeerd, lees dan de handleiding op *MyHealthViewer* of vraag informatie aan je ziekenfonds. Het nieuwe digitale platform is namelijk een initiatief van de ziekenfondsen. Je kan ook rechtstreeks online je toestemming geven op **www.ehealth.fgov.be/nl/patienten.** Hier vind je ook een filmpje dat meer uitleg geeft over je digitale gegevens.

MyHealthViewer geeft jou en je arts online toegang tot je medische gegevens.

In mei lanceerde Minister De Block het federale gezondheidsportaal **MijnGezondheid.Belgie.be**, dat de initiatieven van het hele land overkoepelt. Wie zich hier aanmeldt, kan ook rechtstreeks doorklikken naar *MyHealthViewer*.

Marleen Finoulst is hoofdredacteur van *Bodytalk* en blogt voor *Weliswaar* over gezondheidskwesties.

Zorginspectie en openbaarheid

“INSPECTIEVERSLAGEN KAN JE NIET GEBRUIKEN ZOALS TRIPADVISOR”

Tekst Liesbeth Van Houdt | Foto Jan Locus

Zorginspectie inspecteert het hele jaar door de kwaliteit van de zorg in kinderopvang, ziekenhuizen en woonzorgcentra. Iedereen kan de inspectieverslagen inkijken. Hoe gaat dat precies in zijn werk?

“Openbaarheid van bestuur is een speerpunt van de Vlaamse overheid én van Zorginspectie”, zegt **Murielle Van Imschoot** van Zorginspectie. “Burgers kunnen al onze inspectieverslagen opvragen. Nu gebeurt dat vooral passief: mensen kunnen verslagen opvragen via e-mail. Wij behandelen hun vraag zo snel mogelijk: binnen de vijftien dagen ontvangen ze de gevraagde verslagen, maar meestal kan dat veel sneller.”

Actieve openbaarheid

“In de toekomst willen we verslagen ook actief openbaar maken”, vervolgt Murielle. “Mensen kunnen inspectieverslagen dan zelf zoeken en downloaden uit onze databank. Nu is dat al mogelijk voor verslagen van het toezicht op het zorgtraject voor internistische patiënten in de algemene ziekenhuizen, verslagen over het systeemtoezicht in algemene ziekenhuizen en toezichtsverslagen rond vrijheidsbeperkende maatregelen in de kinderpsychiatrie.”

“De vraag naar openbaarheid en transparantie neemt toe”, zegt Murielle. “Burgers worden mondiger en zijn soms ongeduldig. We zijn het intussen gewend dat alles wat we bestellen via het internet direct geleverd wordt. Daarom streeft Zorginspectie naar actieve openbaarheid.”

Voorbereidend traject

“Technisch komt daar heel wat bij kijken”, zegt **Elleke Van Stichel** van Zorginspectie. “We screenen alle inspectieverslagen die opgevraagd worden op gevoelige gegevens rond privacy. Persoonsnamen, medische gegevens van patiënten en dergelijke worden geanonimiseerd vooraleer we verslagen bezorgen. Als we overstappen naar actieve openbaarheid, moeten we de verslagen die online staan al op voorhand screenen, of moeten onze inspectieverslagen op een andere manier worden opgemaakt.”

Murielle knikt. “De overstap naar actieve openbaarheid zal stapsgewijs gebeuren. We willen bijvoorbeeld eerst de inspectieverslagen van woonzorgcentra actief openbaar maken, vervolgens die van kinderopvang. Verslagen van kinderopvang worden trouwens het vaakst opgevraagd: van de 1.724 verslagen die we afgelopen jaar bezorgden, waren er 858 van kinderdagverblijven of onthaalouders.”

> “Zorginspectie wil alle burgers de mogelijkheid bieden verslagen in te kijken.”

Momentopname

Betekent dit dat burgers gemakkelijk de weg vinden naar Zorginspectie? “Ik denk dat dat nog beter kan”, zegt Murielle. “Actieve openbaarheid zal er wellicht wel voor zorgen dat het inkijken van verslagen nog beter ingeburgerd raakt. Maar ik denk dat niet iedereen inspectieverslagen wil inkijken. Zorginspectie wil alle burgers in elk geval de mogelijkheid bieden.”

Zijn inspectieverslagen gemakkelijk te begrijpen? “We schrijven verslagen in eerste instantie niet voor burgers, maar voor de voorzieningen”, zegt Elleke. “Zij gaan ermee aan de slag. Daarom geven we mensen die verslagen opvragen altijd

MURIELLE VAN IMSCHOOT (RECHTS), ZORGINSPECTIE:
"Van de 1.724 verslagen die we in 2017 aan burgers bezorgden waren er 858 van kinderopvang."

mee hoe ze zo'n verslag moeten lezen. Inspectieverslagen zijn steeds een momentopname. Als je verslagen uit het verleden opvraagt, kunnen de tekortkomingen die daarin staan intussen zijn weggewerkt. Dat is immers de bedoeling van onze inspecties: dat voorzieningen betere kwaliteit van zorg leveren."

"We stellen ons bij de overgang naar actieve openbaarheid zelf ook de vraag wat de houdbaarheidsdatum is van een inspectieverslag", zegt Murielle. "Periodieke inspecties gebeuren bijvoorbeeld om de drie jaar. Moeten we de oude verslagen dan vervangen door de nieuwe? Of is het toch relevant om ook de oudere inspectieverslagen van een voorziening te publiceren? Hoever moet je dan terug kunnen gaan in de tijd? Die oefening zijn we momenteel aan het maken. Het hangt ook heel erg af van de sector en van het type inspectie."

De beste service

Weet Zorginspectie waar je moet zijn voor de beste kinderopvang of in welk ziekenhuis je beter niet binnengaat? "Als ik de naam van een kinderdagverblijf ken omdat ik daar al veel klachten over las, vind ik dat meestal geen goed teken", zegt Murielle. "Maar ik moet bekennen dat ik nog nooit verslagen heb opgevraagd van het ziekenhuis waar ik naartoe ga als ik iets aan de hand heb. Inspectieverslagen zijn maar één element om je keuze op te baseren, en zoals Elleke al aangaf is elk verslag een momentopname. Zorginspectie werkt niet zoals TripAdvisor, je kan onze verslagen niet op die manier gebruiken *(lacht)*."

Een neutrale visie

Kaat, moeder van twee kinderen, vroeg twee keer verslagen op over kinderopvang. "Toen ik voor mijn eerste kindje op zoek moest naar goede kinderopvang, vroeg ik de verslagen van vier kinderdagverblijven op. Ik wilde meer informatie over de pedagogische kwaliteiten van de opvangverblijven en wilde weten of de kindjes dagelijks vers eten kregen. Inspectieverslagen zijn neutraal en geven ook een zicht op hoe de opvang in het verleden functioneerde. Wij baseerden ons voor de keuze van onze crèche enerzijds op ons gevoel, maar daarnaast toch ook op de inspectieverslagen."

"Inspectieverslagen vormen de perfecte aanvulling op je buikgevoel."

"Op een bepaald moment had mijn zus problemen met de crèche van haar dochter. Daar gebeurden zaken die niet door de beugel konden en mijn zus diende een klacht in bij Kind en Gezin, omdat gesprekken met de directie niets uithaalden. Door de verslagen op te vragen, konden we zien op welke manier de klacht werd opgevolgd." Kaat raadt iedereen aan om verslagen op te vragen: "De informatie die je krijgt is de perfecte aanvulling op de eigen vaststellingen en op je gevoel tijdens een bezoek."

» Wil je inspectieverslagen van een bepaalde voorziening opvragen? Mail dan naar **openbaarheid@zorginspectie.be**

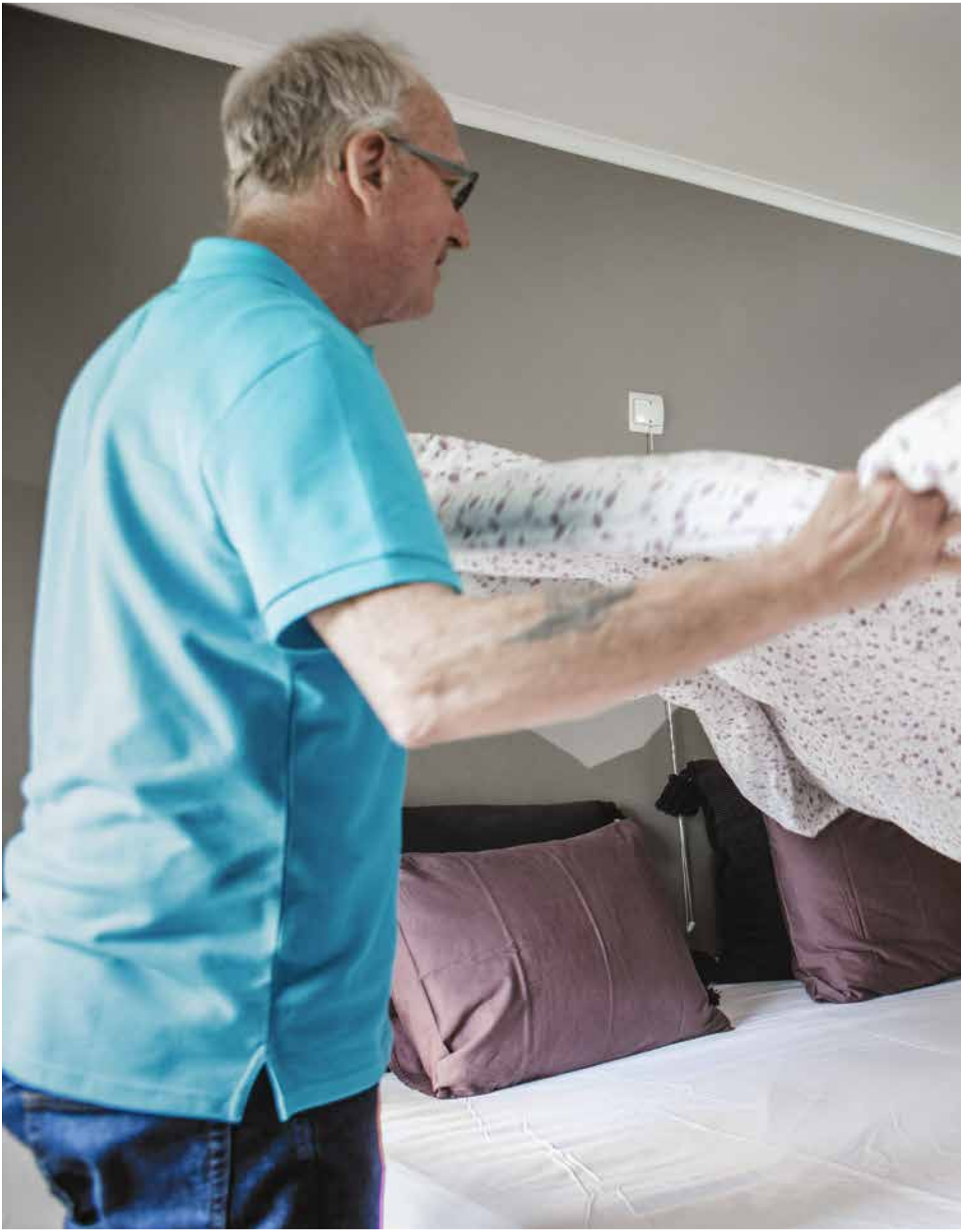

In Hotel De Pastorie in Borgloon worden de bedden opgemaakt. Het hele team zet zich tot in de puntjes in om er een superervaring van te maken, voor klanten met of zonder een grote portemonnee. De Pastorie staat ook open voor boekingen via Steunpunt Vakantieparticipatie, dat ervoor zorgt dat mensen in financiële moeilijkheden toch op vakantie kunnen. “We werken hier met een team van 13 mensen”, vertelt Caroline, de spreekbuis van De Pastorie. “Wij maken deel uit van Maatwerkbedrijf De Wroeter en geven mensen een job als zij die elders moeilijk kunnen vinden, omdat we geloven in kansen geven, en zien dat dit werkt. We poetsen de kamers, strijken de lakens, serveren ontbijt, zorgen voor catering aan bedrijven en houden de tuin netjes. We laten mensen groeien, zodat iedereen mee kan.”

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Bob Van Mol

›› www.depastorie.be
www.vakantieparticipatie.be

Wat zijn de grootste uitdagingen voor de welzijnszorg? Hoe ziet de toekomst eruit? Denkers uit binnen- en buitenland leggen hun visie voor.

De strijd tegen armoede is een keuze

BEA CANTILLON OVER DE STAAT VAN DE SAMENLEVING

Tekst Harold Polis | Foto Jan Locus

We leven in een welvarend land met kansen voor iedereen. Maar wat gebeurt er wanneer je die kansen niet ten volle kan benutten of wanneer je pech hebt? En heeft pech hebben dezelfde gevolgen als vroeger? Bea Cantillon (UA) ziet de ongelijkheid toenemen, maar is ook hoopvol gestemd. We kunnen namelijk beslissen om er iets aan te doen.

Over armoede of sociale kwesties heeft iedereen wel een mening, maar gelukkig wordt er ook onderzoek verricht dat duidelijke cijfers oplevert. Bij het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck (UA), waarvan Bea Cantillon directeur is, komen die onderzoeken in grote getalen op tafel. Ze geven een scherp beeld van de samenleving en tonen ook hoe die samenleving is veranderd. Armoede heeft een andere vorm aangenomen en heeft zich, ondanks alle welvaart en vooruitgang, hardnekkiger genesteld in onze samenleving. Dat was ook de teneur van *De staat van de welvaartsstaat*, het boek dat Cantillon twee jaar geleden publiceerde: we slagen er niet meer in om armoede en ongelijkheid bij de lager geschoolde bevolking terug te dringen.

Bea Cantillon: "Vooruitgang is er niet, zeker niet aan de onderkant. De taart die we kunnen verdelen is wel degelijk groter geworden. Er zijn nog nooit zoveel mensen aan het werk geweest. Maar als werk de beste remedie is tegen armoede, hoe komt het dan dat we de armoede niet verder kunnen terugdringen? Als je de zaak bekijkt langs de kant van herverdeling, moet je ook lastige vragen stellen. De sociale uitgaven zijn in omvang niet meteen verminderd, integendeel, de uitgaven zijn gestegen. Als je die drie parameters naast elkaar zet (de te verdelen taart, werk en wat er wordt verdeeld), dan krijg je een puzzel die tot nadenken stemt."

"Het naoorlogse paradigma van groei, volledige tewerkstelling en sociale uitgaven door de overheid functioneert nog wel, maar als instrument is het vandaag onvoldoende sterk om de onderkant mee te krijgen. We moeten dus het naoorlogse paradigma van de welvaartsstaat in vraag stellen."

Als we iedereen willen meekrijgen, hoe pakken we dat dan aan?
"Bij laaggeschoolden neemt de armoede wel degelijk toe, en dat is overal zo, niet alleen in België. Er is een groep mensen die geen aansluiting meer vindt bij de nieuwe economieën. Daarbij komen nog problemen die te maken hebben met gezinsdestabilisering, waarvoor de klassieke instrumenten van sociale verzekering niet meer adequaat werken."

Vindt u dat dit besef over de stand van armoede voldoende is doorgedrongen tot de publieke opinie?
"Nee, zeker niet."

Volstaan de maatregelen die vandaag tegen armoede in stelling wordt gebracht?
"Nee, we voelen allemaal wel dat er iets schort. Daarom duiken er ideeën op zoals het basisinkomen. Een oud idee dat ook weer terug zal verdwijnen hoor, maar het feit dat het zo prominent opduikt betekent iets. Het ACV spreekt over basisbanen, een baan voor werklozen die na twee jaar zoeken nog geen job hebben gevonden. Dat gaat terug op hetzelfde inzicht: we komen er niet met de klassieke instrumenten. Uiteraard hebben we ook nieuwe instrumenten gemaakt, zoals de werkbonus, die echt wel een nieuwe

BEA CANTILLON (UA):
"Er is een groep mensen die geen aansluiting meer vindt bij de nieuwe economieën. Voor hen moeten we oplossingen zoeken."

wending heeft gegeven aan ons systeem (de werkbonus garandeert dat wie een laag loon heeft, toch een netto-inkomen ontvangt dat hoger is dan wat ze als werkloze zouden krijgen, zonder daarbij het brutoloon te verhogen, n.v.d.r.). Met de werkbonus subsidiëren we werk, en dat is nieuw. Dat instrument maakte geen deel uit van het naoorlogse pakket. Vandaag betalen we wel degelijk jobs. Bij ons is de werkbonus nog relatief klein, in andere landen heeft ze al een veel groter volume aangenomen. Ongetwijfeld zal de werkbonus ook bij ons verder ontwikkeld worden. Het is een antwoord op de veranderingen van de arbeidsmarkt die je niet kan opvangen met de klassieke mechanismen van sociale verzekering en bijstand."

Er gebeuren wel meer onverwachte dingen vandaag. Zoals de overtallige of oudere werknemers van een bank als ING die aangemoedigd worden om als zij-instromer aan de slag te gaan in de welzijnszorg.
"Dat is voor een deel toch onze toekomst.

"Zorg, zorg, zorg: dat is de richting die de arbeidsmarkt moet nemen."

Zeker als je de grote bewegingen bekijkt op de arbeidsmarkt die samenhangen met technologie en globalisering. Vroeger waren we een samenleving met een aanzienlijke hoeveelheid landbouwers. Wel, hun aantal is verschrompeld. We waren ooit ook een samenleving met bijzonder veel arbeiders. Wel, ook hun aantal is fel teruggelopen. Vervolgens zijn we lang een diensteneconomie geweest. Tot de jaren negentig stelden banken en verzekeringsbedrijven enorm veel mensen te werk. Vandaag zien we dat de tewerkstelling in deze sectoren vermindert. Die tertiaire sector is aan het verschuiven naar de quartaire sector, de zorg. Dat is op zich een zeer positieve ontwikkeling in de geschiedenis van de mensheid. We moeten ons niet meer bezighouden met het land om te ploegen. We moeten ons niet meer bezighouden met kolen te kappen. We moeten ons niet meer bezighouden met boekhouden. Door technologie krijgen we ruimte om andere dingen te doen, met name zorgen voor elkaar. Dat is een fantastische ontwikkeling, maar we erkennen haar nog niet. We zitten nog altijd met de overtuiging dat we vooral jobs moeten creëren in de private sector, op de reguliere arbeidsmarkt, met wat subsidies hier en daar, en vooral veel lastenverlagingen. Terwijl we eigenlijk de beweging moeten maken naar zorg, zorg, zorg – wat ook in de private sector kan overigens."

"Die verschuiving naar de quartaire sector is een goede ontwikkeling voor al wie zorgbehoevend is, maar ook voor zorgverleners. Het is veel zinvoller om voor iemand te zorgen dan cijfertjes te tellen in een anoniem bedrijf. Daar worden we allemaal beter van."

Dat lijkt geen populaire boodschap, omdat de nadruk in de publieke debat toch nog heel sterk wordt gelegd op die industriële jobs. We vinden jobs in de zorg minder waardevol.
"Zorg moet je ook breder zien dan de welzijnssector. Het gaat ook om leraars of om cipiers. Die jobs staan inderdaad helaas minder hoog aangeschreven, maar we proberen er wel wat aan te veranderen. We hebben intussen begrepen dat het beroep van leraar aantrekkelijker moet worden. Dat zijn hoopvolle tekenen. De beweging die we nu beschrijven zal decennialang duren. We zullen er onze toekomst mee vullen."

›› Lees het volledige interview met Bea Cantillon op **weliswaar.be**

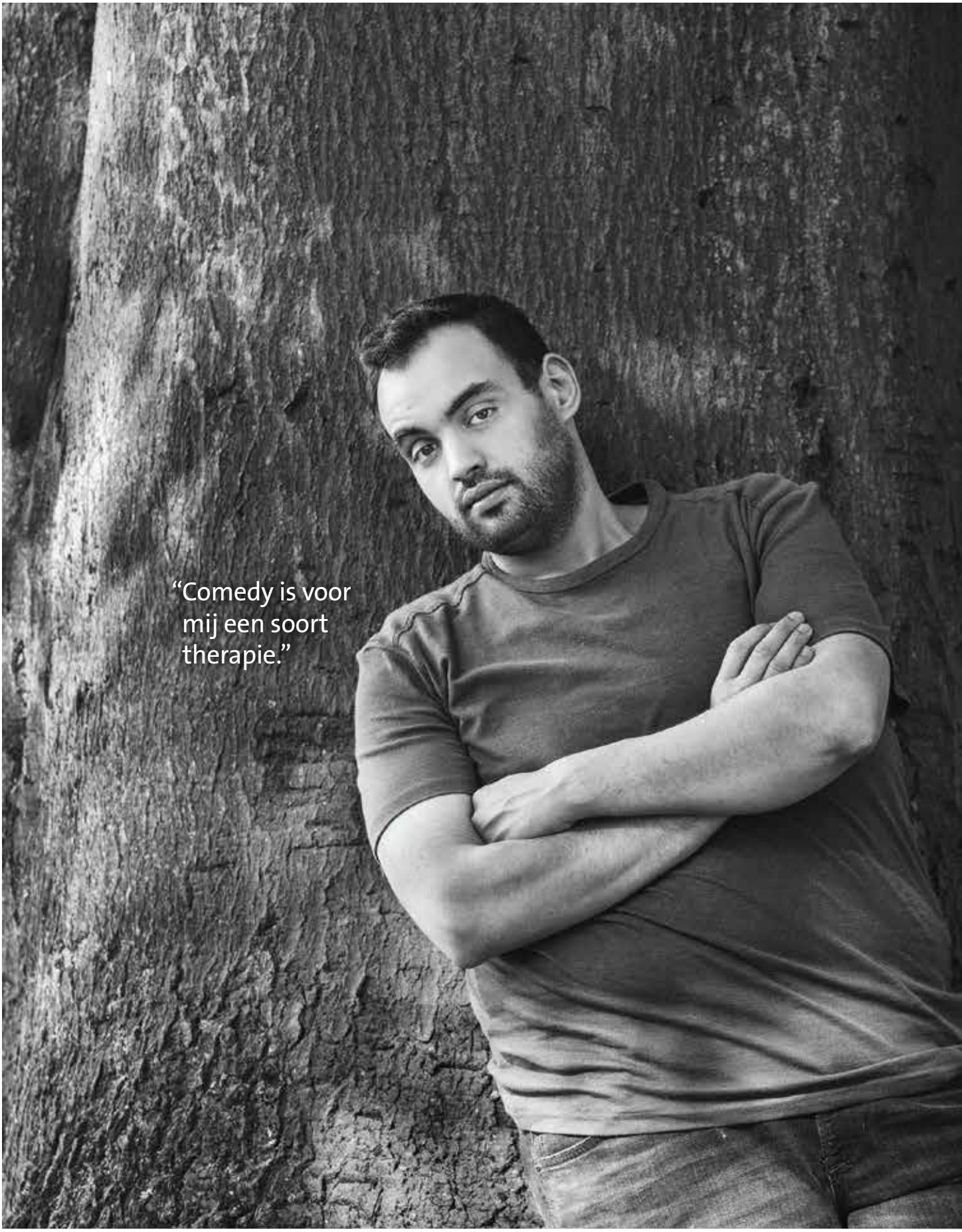

"Comedy is voor mij een soort therapie."

Datgene wat telt, samengebald in enkele antwoorden. Dat is de essentie.

ZEG NIET 'PRAAT EROVER', MAAR WEL 'IK LUISTER'

Een op de vijf Vlaamse jongeren voelt zich niet goed in z'n vel. Een op de acht dacht het afgelopen jaar aan zelfdoding. Comedian Kamal Kharmach is ervan overtuigd dat het helpt om te luisteren naar deze jongeren. Daarom werd hij peter van het project *Warme William*, van het Fonds GavoorGeluk.

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Stephan Vanfleteren

Vorig jaar ging Kamal op vraag van Friedl' Lesage mee op theatertournee, op zoek naar antwoorden op grote levensvragen. In die context ontmoette hij Jan Toye, bekend van Brouwerij Palm, die in de schoot van de Koning Boudewijnstichting het Fonds GavoorGeluk oprichtte. "In 2004 verloor Jan zijn zoon Christoph, die er zelf voor koos om uit het leven te stappen. Christoph stelde zich veel vragen over de zin van het leven, en over recht en onrecht in de wereld. Daarom besloot Jan het Fonds GavoorGeluk op te richten. *Warme William* is een project van dat fonds", legt Kamal uit.

"Een op de vijf jongeren zit met problemen, en zou daar best over praten. En tot nu toe lag de focus in campagnes over geestelijke gezondheid altijd bij deze mensen zelf: 'Praat erover.' Terwijl ze nood hebben aan iemand die luistert. *Warme William* verlegt de focus naar die vier op de vijf die zich wel goed voelen, en kunnen luisteren. We vragen aan hen om te laten zien dat ze bereid zijn om te luisteren, en niet nog meer druk te leggen op die mensen die al zoveel mentale druk ervaren."

Lees verder op **weliswaar.be** over hoe sociale media ons impliciet normen opleggen, en over de oprechtheid achter de schone schijn van de tv-wereld.

›› **1813** is het nummer van de Zelfmoordlijn.
www.warmewilliam.be

De mening van essayist en uitgever Harold Polis. Je kunt ermee akkoord gaan. Of niet.

WAAROM VERSLAVING NIET VERDWIJNT

In een wereld die houdt van perfectie is het moeilijk te aanvaarden dat mensen een neiging tot verslaving hebben. Bij sommigen onder ons wordt die neiging nog sterker door een genetisch defect in de neurotransmitters in de hersenen. Ervan uitgaan dat we onze verslavingen zomaar overwinnen dankzij gezond verstand, discipline en rationele argumenten getuigt van naïviteit. Onthouding is overigens slechts de eerste stap wanneer je van een verslaving herstelt, of het nu om sigaretten, alcohol, drugs of compulsief gedrag gaat. Op een bepaald moment moet je ook kunnen terugvallen op een netwerk van vrienden, familieleden of (professionele) hulpverleners. De Verenigde Staten vormen een schrijnend voorbeeld van een land waar de hulpverlening zwak staat en wordt overspoeld door golven van verslavingen. Een centenkwestie uiteraard. President Trump had het vorig jaar over een 'noodtoestand in de gezondheidszorg' en niet over een 'nationale noodtoestand'. In dat laatste geval had hij federaal geld moeten vrijmaken voor verslavingszorg. Wat niet gebeurde. In plaats daarvan gaan verslaafde Amerikanen gewoon dood. De opvallendste verslavingsgolf van de laatste jaren is teweeggebracht door opioïde pijnstillers. Maar liefst 2,6 miljoen Amerikanen zijn eraan verslaafd. In 2016 alleen al waren er 42.200 doden. De beroemdste dode dat jaar was Prince, gestorven aan een overdosis fentanyl, synthetische rotzooi die uit China wordt geïmporteerd.

> Ervan uitgaan dat we verslaving kunnen overwinnen met gezond verstand, is naïef.

Onze obsessie met tabak verdoezelt de gevolgen van alcoholisme en maakt ons ongevoeliger voor pijnstillerverslaving. Onterecht. De pijnlijke waarheid is dat rokers die aan longkanker lijden relatief snel sterven. Pijnstillerverslaving zit echter dieper en gaat veel langer mee. Mensen die verslaafd zijn aan opioïden zullen decennialang sukkelen met de gevolgen ervan en zullen een zware druk leggen op hulpverlening. Het tij is nu aan het keren in de Verenigde Staten, met rechtszaken tegen farmaceutische bedrijven tot gevolg. Actievoerders en overheden hopen dat ze dezelfde methode kunnen toepassen die de tabaksindustrie pijn heeft gedaan. Intussen verzuipt de slecht georganiseerde hulpverlening en verschuiven de problemen naar de criminaliteit.

Europa en België ontsnappen niet aan de gesel van opioïden. Het RIZIV waarschuwde begin dit jaar nog voor een toenemend gebruik van zware pijnstillers. In 2016 waren er in België 30.000 chronische gebruikers van opioïden, 28% meer dan in 2010. Ter vergelijking: ongeveer 10% van de bevolking kampt met chronische pijn. Een richtlijn in verband met opioïden wordt onvermijdelijk, waarbij het opletten wordt om niet de fout van de Verenigde Staten te herhalen: door een strenge regelgeving zochten verslaafden hun heil bij goedkope heroïne, met meer dodelijke overdosissen tot gevolg. Aan illegale drugs is er in onze steden, en zeker in de drugshaven Antwerpen, helaas geen gebrek, integendeel. De samenleving moet zich met alle middelen weren tegen drugshandel, maar moet tegelijkertijd ook zo ruimhartig mogelijk verslaafden helpen herstellen, onafhankelijk van hun achtergrond en voorgeschiedenis. Daar hebben we in Europa gelukkig nog ruimte voor.

Harold Polis

UITGELEZEN

VOELSPRIETEN VOOR VERWAARLOZING

Kiekeboem! vertelt wat de gevolgen zijn van verwaarlozing en/of geweld bij baby's, peuters en kleuters. Op welke factoren je als professional kunt letten om vroegtijdig te signaleren. En hoe je ouders direct goede en passende ondersteuning kunt bieden.

» Yael Meijer, *Kiekeboem! Hulp aan het jonge kind dat opgroeit in stress en geweld*, SWP, 2018, 144 p., € 22,90. ISBN 9789088508356.

EEN EVENWICHT TUSSEN NORMAAL EN GESTOORD

Ons brein, kennis en kunde vormen de bril waarmee we naar de werkelijkheid kijken en sturen de manier waarop we reageren op de werkelijkheid. Hoe gebeurt de informatieoverdracht van en naar de hersenen en wat als net daar iets mis gaat?

» Ed Oudejans, *Op het slappe koord. Evenwicht bewaren tussen normaal en gestoord*, SWP, 2018, 192 p., € 29,50. ISBN 9789088508295.

PORTRET VAN GILLES DE LA TOURETTE

Een ontroerend boek over wat het betekent te leven met het syndroom van Gilles de la Tourette. Lander Deweer beschrijft het leven van Jef, de zoon van zijn vriend-muzikant Jan Swerts.

» Lander Deweer & Jan Swerts, *Duiker op Mars. Wie van ons is normaal?*, Polis, 2018, 240 p., € 19,99. ISBN 9789463103411.

DE ZORGVRAGER CENTRAAL STELLEN

De zorg voor mensen met psychiatrische en psychosociale problematiek is omgebogen richting herstel en participatie. Waar de kennis van de professional vroeger het uitgangspunt was, is nu de wens en de ervaringskennis van de zorgvrager het startpunt.

» Joyce Langedijk, *Praktijkboek herstelondersteunende zorg*, SWP, 192 p., € 29,50. ISBN 9789088507625.

CONTACT TUSSEN DRANG EN DWANG

Verzorgers en sociale werkers moeten steeds vaker ondersteuning bieden aan personen of gezinnen die daar zelf niet om hebben gevraagd. Hoe voer je als sociaal werker een gesprek met iemand die er niet voor kiest om met jou te praten?

» Thomas Noordink, e.a., *Contact maken in de wereld van drang en dwang, Coutinho*, 2018, 184 p., € 22,50. ISBN 9789046906071.

Weliswaar.be
WELZIJNS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 24 – nummer 4
Editie september-oktober 2018

Redactie: Liesbeth Van Braeckel, Liesbeth Van Houdt

Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers: Goele Geeraert, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons: Pieter Van Eenoge, Nix

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Verantwoordelijke uitgever: Karine Moykens, secretaris-generaal
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Redactiebegeleiding en lay-out: Trendhuis

Druk en distributie: Roularta Publishing

Oplage: 15.036 ex

Gratis abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 35 33 13. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden.

Redactie: redactie@weliswaar.be
Tel.: 02 553 33 76
Fax: 02 553 31 40
Vlaamse overheid – Departement WVG
Weliswaar
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen? info@weliswaar.be

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en facebook.com/weliswaar

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 140.18 JG 24/nr.4

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

ISSN 1371-9092

“Ik moet thuis de slaapkamerdeur barricaderen.”

De lotgenotengroep *Moedige Moeders* verzamelt moeders die thuis te kampen krijgen met oudermishandeling. Ze doen één keer hun verhaal en worden in contact gebracht met hulpverleners. Lees hoe dat gaat op **www.weliswaar.be**.

Afgiftekantoor Gent X
Roularta Media Group
Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT
Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
verschijnt vijfmaal per jaar
(februari, april, juni, september, november)
Machtigingsnummer 2386570
Erkenningsnummer P3A8091

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

bpost
U.V. | BELGIE